

JOSEP MARIA HUERTAS
(1939-2007)

El paper de Josep Maria Huertas Claveria (Barcelona 1939-2007) com a referent generacional del periodisme català, com a símbol de la lluita per la llibertat d'expressió, com a creador d'una escola i d'una manera de fer professional, com a treballador infatigable i compromès, totes aquestes facetes han estat profusament glossades per nombrosos col·legues i amics des de la seva inesperada desaparició, el mes de març de 2007.

El propòsit d'aquestes línies també amicals i encara emocionades és subratllar una altra dimensió d'aquell a qui tots anomenàvem «en Huertas»: entre tots els periodistes que he fre-

11. «Die Mühle im Rätselspiel der französischen Devinettes des 15 Jahrhunderts», *Antiqua et Nova Romania. Estudios lingüísticos y filológicos en honor de José Mondéjar...*, Granada 1993, 27-36.

12. Por ejemplo «Das Argot suffix *-zingue*», en *Panorama der lexikalischen Semantik. Thematische Festschrift aus Anlass des 60. Geburtstags von Horst Geckeler, herausgegeben von Ulrico Hoinkes*, Tübingen, G. Narr, 1995, 65-75. Cf. también la nota 14.

13. «Le lexique de la botanique chez Rabelais», en *Dialectologie et Littérature du domaine d'oil occidental. Actes du cinquième colloque tenu à Blois-Seillac du 5 au 7 mai 1993, publiés par Marie-Rose Simoni-Ambou*.

14. En la dedicatoria manuscrita se lee con letra ya muy vacilante: «Mein letzter grosser Aufsatz». Se trata de una investigación sobre «Das Suffix *-uche* in der Volkssprache und im Argot» publicada en *Italica et Romanica. Festschrift für ...zum 65. Geburtstag*, HRGGN von Günter Holtus, Johannes Kramer und Wolfgang Schweickard, Tübingen, Max Niemeyer, 115-147.

15. Hago notar que es del año 1957 el opúsculo sobre la semasiología (Berlín, Akademie-Verlag), luego republicado en versión española de Graciela Montaña de Gardella, Rosario, 1964 (Instituto de Filología Moderna).

16. Los elementos principales de la teoría fueron presentados por Keller en diversos artículos desde los años ochenta, y luego en el libro *Die unsichtbare Hand in der Sprache*, Tübingen, G. Narr 1990.

17. «Der Max Niemeyer Verlag und die Romanistik», en *Beiträge zur Methodengeschichte der neueren Philologien*, HRSG. von Robert Harsch-Niemeyer, Tübingen, 1995.

qüentat al llarg de les últimes tres dècades i mitja –que no són pocs– ell era segurament el que tenia més clara la importància crucial de la història com a eina periodística sense la qual és impossible entendre, interpretar i, per tant, explicar el present.

Tan clara la tenia aquesta relació decisiva entre el present i el passat –entre les lluites veïnals del franquisme tardà i l'agitada història dels barris de Barcelona, entre els conflictes laborals d'aquella mateixa època i la història del moviment obrer català des del segle XIX, entre la filiació d'una determinada capçalera periodística del nostre temps i la història d'aquella revista o diari des de la seva fundació...– que, de fet, Huertas Claveria va desenvolupar al llarg de quatre dècades una carrera doble: com a periodista d'informació, com a repòrter de carrer, per descomptat, però també com a historiador activíssim de la societat, la política i la premsa catalanes. Quan, l'octubre de 1976, va néixer *Arreu. Setmanari d'informació general de Catalunya* –una revista de filiació frontpopulista que duraria encara no sis mesos–, és fama que va ser Huertas qui suggerí el nom d'una secció fixa que volia recuperar i divulgar la història de les classes subalternes, de l'experiència democràtica dels anys 30, de la resistència anti-franquista, etcètera. El nom d'aquesta secció –nom destinat a fer fortuna– era «Memòria popular».

Sense cap ànim d'exhaustivitat, un balanç bàsic de la tasca de Josep Maria Huertas com a historiador hauria de començar per un llibre editat el 1974, *Salvador Seguí: el Noi del Sucre*, modestament subtítulat *Materials per a una biografia* però que, trenta-tres anys després, encara és l'obra de referència sobre el mític dirigent sindicalista assassinat el 1923. I també caldria referir-se a *Vint anys de resistència catalana (1939-1959)*, una crònica urgent de la primera oposició antifranquista, escrita el 1978 en col·laboració amb Jaume Fabre i Antoni Ribas. Molt més aprofundida i ambiciosa –de fet, una de les seves obres cabdals, sense desmerèixer de *Tots els barris de Barcelona*– va ser *Obrers a Catalunya. Manual d'història del moviment obrer (1840-1975)*, apareguda el 1982 i que, a dia d'avui, segueix essent una síntesi imprescindible.

Tanmateix, la vocació d'historiador de Josep Maria Huertas, madurada sota els mestratges de Josep Fontana i de Casimir Martí, entre d'altres, va trobar el seu màxim lluïment en el terreny de la història de la premsa i de la història de la professió periodística, que pocs –potser ningú– no havien treballat abans d'ell amb tanta amplitud. Val la pena citar aquí els dos llibres que –ambdós juntament amb Carles Geli– va dedicar als dos setmanaris catalans més importants del terç central del segle XX: *Les tres vides de 'Destino'* (1990) i *'Mirador', la Catalunya impossible* (2000). O el monumental catàleg de l'exposició *200 anys de premsa diària a Catalunya, 1792-1992* (1995), que ha esdevingut un repertori de consulta obligada. Després, barrejant la recerca hemerogràfica i el memorialisme, va dedicar almenys tres llibres a reflexionar sobre l'ofici que ell exercia des del 1964, sobre les seves transformacions, les seves misèries i les seves grandeses. Així van néixer *Cada taula, un Vietnam* (1997), *El periodista, entre la indefinició i l'ambigüitat (Evolució d'un concepte professional entre dos segles)* (1998) i *El plat de llenties. Periodisme i transició a Catalunya (1975-1985)* (2005).

Construït al mateix temps que redactava milers d'articles, reportatges i notes per a la premsa diària, setmanal o mensual, el que acabo de resumir és un bagatge impressionant i un llegat notabilíssim destinat a sobreviure llargament l'amic i company que ens va deixar de manera prematura el març de 2007.